

Al te sleparije še ni konec! Celó ptuje ladije zahajajo po morji v Trst in Benetke s ptujo železnino, pa odzunej tako opravljeno, kakor da bi bila naša, in ker je blago z mašinami delano, pa ne kovano kakor naše, ga lahko cenejše prodajajo, in tako se velika škoda godí domačim.

Po vsem tem, gospôda moja, ni varno osnovati postave, ktera ptujim obrtnikom varuje njih marke v našem cesarstvu, ker ptuje dežele ne spoštujejo mark naših domačih obrtnikov tako, kakor bi imele spoštovane biti.

Ozir po svetu.

Pisma iz Srbije o Srbii.

(Konec.)

Mesto Kragujevac je, kakor srbska mesta in sela sploh, precej razprostrano; na velikem prostoru stoji kakih 1200 hiš. Hiše pa ne stojijo v redu po šegi evropskih mest, ampak vse križem so raztresene po lepih, z velikimi plankami ograjenih vrtih. Kakor sem že rekel, se ograje vlečejo po vsej srbski zemlji, kroz polje, hoste, sela in mesta; razloček je samo ta, da so po kmetih ograje iz klad narejene, ki so klada vrh klade naložene; po mestih so planke in te stojijo po koncu, druga poleg druge. Hiše v Kragujevcu so večidel lesene, lepo pobeljene in z žlebato opeko krite. Nekoliko je pa tudi prav lepih zidanih hiš. V Kragujevcu ni še nobene cerkve; zdaj jo bojo zidali; dozdej imamo samo neko hišo, kjer se opravlja božja služba. Zraven cerkve visijo v nekem, golobjaku podobnem lesenem poslopji trije mali zvonovi. Pri tem hramu božjem je mala hišica, v kateri in pri kateri je druga leta bila národna skupščina. Kroz sred mesta teče mala in plitva voda Lepenica, ktera pa je lansko poletje in tudi v jeseni grozno narastla, polja in mesta zalila in grozno škodo naredila. Na levi strani Lepenice so gradovi, v katerih je knez Miloš prebival; zdaj so prazni; pred gradovi je lep, širok prostor, pa večidel mehak od globokega blata. Veči del mesta stoji na levi obali Lepenice. Tukaj je dolg trg, na obeh stranéh pa so v lepem redu lesene, z opeko krite štacune. Po nekterih je videti lepo blago, tudi krinolina je že do sem prispela, videli smo to robo francozke kulture tudi v teh štacunah. Na sredi trga je velik sv. križ. Unkraj Lepenice ste dve kosarni z veliko orožno fabriko, kjer se lijejo topovi, krogle, delajo puške, bajoneti, vojni vozovi in druge vojne priprave. V tej fabriki dela kakih 300 vojniov, 200 jetnikov topčiderskih, in mnogo civilnih ljudi raznih dežel, posebno naših severnih bratov Čehov je dosti v tej fabriki. Opravitelstvo vzdržava na svoje stroške kakih 200 malih srbskih fantičev, da se v tej fabriki raznih umetnosti in rokodelstev učijo. V Kragujevcu je načelništvo okrožno in srezko, tudi je tukaj okrožna sodba, in druga nadležatelstva, jedna gimnazija in male šole za moške in ženske otroke. Tukaj je izvan stoječe vojske tudi krog sredotočne narodne vojske. Tudi čitavnico imamo tukaj. Meščanje živijo večidel od trgovine in rokodelstva. Rokodelci so tukaj vsake baže, samo usnarjev po Srbii nisem še videl; pa Srbinu jih tudi ni treba; on zakolje kako žival, pa odere kožo, in evo, opanke! Ulice v Kragujevcu in véliki trg imajo lep in dober kamniti tlak. Mesto ima več lepih prostorov, kateri bojo kdaj gotovo mesto lepšali, tako lepi veliki prostor pri Lepenici pred knezovimi gradovi, — lep in velik prostor na sedanjem živinskem trgu, kamor že zdaj les in kamnje vozijo za prihodnjo cerkev, ktere pobožni Kragujevčani že težko pričakujejo. Okoli tega velikega prostora so že zdaj lepe hiše. Na levi strani tega trga teče majhen poto-

ček v Lepenico. Reka Lepenica in omenjeni potok pa nista čista, ker se vse v nju meče; tako se jima pa tudi odtod zavera, in ob povodnji potop mestu naklanja, ktero je že mnogo škodo in nevarnosti pretrpelo.

V Kragujevcu je vsako soboto tržen dan in duhana, čebule, česna, paprike dobiš ob sobotih tukaj na cente, tako tudi vina, rakije, drv in živali vsake baže; perutnine, goveje in ščetinaste. Navada je tukaj, da vse, kar je za hišo treba, le možki kupujejo. Ženske podnevi ne vidiš nikjer, tudi ponoči ne gre nobena nikamor brez moža. Gospod gré na trg, pa kupi mesa, jaje, kokoš in drugih potrebnih reči, pa jih tira sam domú. Sploh se ženske redko vidijo izvan praznikov, kadar grejo v cerkev.

Kragujevčani sploh, možki in ženske, se po lepi narodni šegi nosijo. Navadno spijo na lepo pogrnenih trdih tleh. Postelj in miz le redko vidiš tudi pri gospodi. Ženske, tudi gospé, nosijo domá coklje, pa imajo lepe nogovice, ki si jih same spletajo. Na čast Srbkinjam moram povedati, da se tako lepe nogovice nikjer ne dobijo, kakor jih one pletó; tudi tako lepega platna ne, kakor ga one tkajo. Čudno je, da za to lepo in umetno blago srbskega naroda nihče ne vé, ampak narod sam. Možki, tudi gospodje, imajo obleko iz domačega sukna in platna. Činovnici (uradniki) imajo svojo uniformo, pa se raji v narodni obleki kažejo. Kakor sem rekel, tudi krinolina ni tukaj po štacunah bela vrana več. Ženske so tedaj preskrbljene z evropsko kulturo; al za moške se še ni skrbelo; ne vidiš niti visokega klobuka niti modernega fraka, pa tudi ni gotovo, da na svojo narodnost ponosni Kragujevčan bi se ne smejal, ako bi videl te inostranske prikazni. Da, še tesne hlače se mu nikakor ne dopadajo; tem širje so, tem lepše so. Na glavi mu je narodna kučma in fes čez vse.

Kragujevčani so premožni, skoraj sploh bogati. Proletarijata (beračunov) ni, tatvine tudi ne. Da pridejo dunajski ali tatje družih krajev sem, kmali bi obogatéli, ker Kragujevčani svoje blago skoraj nič ali pa prav slabo, samo na videz, zapirajo; poštenje tukaj veljá.

Ravno ko to pišem, dojde mi povelje od vojnega ministerstva, da moram iti po vsem okrožji, ki je sila veliko, preiskavat fante in moške za stoječo in narodno vojsko (armado). Predno bo moj dopis v beli Ljubljani, sem že dalječ v notranjski deželi okoli Čačka in Karanovca, blizi Smedereve in Beligrada, ali Bog ve kje.

Kakih 50—60 dni mislim, da se bom zdaj po deželi klatil. Kar bom našel in videl, hočem vam povedati, ako vam je drago. Srčno pozdravljam vse Slovence. Z Bogom! Dr. Janez Podliščekov.

Zabavno berilo.

Ženski strah.

Neki pisatelj piše: „Jez sem videl ženske, ktere so se bale peljati se na vozu, češ, da bi mogel konj uiti; jez sem videl ženske, ktere so se bale stopiti v čoln, češ, da bi se utegnili prevrniti; jez sem videl ženske, ktere se niso upale čez travnik iti, bojé se, da bi ne bilo preveč rôsno; al nikdar nisem ne ene videl, ktera bi se bila bala — „možiti se!“

Pisarski vék.

Kratkočasno je sedaj na sveti:
Vse je pisano pozim', poleti.

Najbolja slovnica.

Najbolja tista slovnica,
Ki ima prsa materna.

Nemškutarjem.

Kdor, da Sloven'c je Nemeč, piše,
V popku naj možganov iše.

Teoretikarjem.

Če ne skušaš, veš, kar bereš,
S svedrom večkrat kravo dêreš.

Od kodi to, da zdravi očala nosijo?

Nekdaj, prav'jo, so komarja kláli,
Mladi držat so ga šli z očáli,
Tak navadli se očál nosit'
Pa komarje tudi potlej lovit'.

Dopisi.

Iz Dunaja 15. maja. — Žalostno slovesnost smo včeraj obhajali dunajski Slovenci. Ni še dolgo, kar je umrl M. Derbič, učenec zdravstva v 4. letu, včeraj pa smo pokopali Antona Ogrinca, pravoslovca v 2. letu, bratranca Viljelmovega. Kmali po novem letu ga je pljučna bolezen spravila na smrtno posteljo; veliko je trpel skoz cele 3 mesece; v petek 12. maja zvečer je sklenil Anton svoje mlado življenje. V nedeljo popoldne ob 6. uri se je zbrala obilna množica slovenskih dijakov in druge gospôde na „Landstrasse“, in tovarši ranjega so truplo njegovo nesli k sv. Roku. Po duhovnem opravilu so naši izurjeni pevci v cerkvi zapeli Riharjev „credo“, in vidno je ginila resna pesem vse pričujoče. Potem smo truplo na mrtvaškem vozu spremili na pokopališče sv. Marksa, tje, kjer med drugimi počiva tudi slavni naš Kopitar. Milo je sijalo večerno solnce, ko smo za ranjcem v grob metali bele vence, med tem pa so mu v slovó zadoneli zadnji glasi slovenski. Jenkova „na grobih“ in Tomažičevo „slovo“ ste vabile solze za dragim pokojnikom, ki je bil jako blagega srca. „Dragi Anton! Bog te obvaruj“, tako so se poslavljali tovarši od groba. Na grobu, nalašč za-nj kupljenem, bode stal lep kamniten spominek; „Novice“ pa naj blagovolijo sprejeti še te vrstice kot

Spominek na prijatlov grob.

Padala je mrzla slana
Na pomladnji tvoj obraz,
Stiskala te smrtna rana,
Rahli je govoril glas:

„Z Bogom, vi prijatli mili!
Z Bogom, moj slovenski dom!
V tuji bodem spal gomili,
Dokler spet se zbudil bom.“

„Dragi oče! mila mati!
Sestra! dajam vam rokó.
Al preveč nikár jokati,
Vsem osoda taka bo.“

„Lepše solnce unkraj sije,
Tam ne seka smrtni meč,
V krogih rajske harmonije
Ne bo solz — ločitve več!“

V zoru poznem glas izgine.
Z Bogom, dragi! mirno spí.
V krilu lepše domovine
Spet dobé te žalostní!

A. Okíški.

Iz Boštajna na Dolenskem 22. maja. — Strašno suša razsaja po naši okolici pri Savi. Zavoljo dolge zime in velikega snega se nam je kmetiško delo vse skupaj spravilo, tako, da zdaj namesti z matiko še le s krampi ngrade okopujemo, in z železnimi štangami luknje za ngradske kole delamo, čeravno so trtine mladike po 2 čevlja dolge. Bog vé, kaj bo iz tega. Poljska setev, naj je spomladna ali jesenska, vsa je

slaba, redka, in majhna; največ spomladín ne more iz zemlje priti zavoljo presilne suše. Po polji po sredi krajev je še nekaj zelenega, razori pa so prazni; zeló se je bati, da ne bodo tudi žitnice prazne. Slaba bo tudi za živinsko klajo; naj bi precej od konca vsak kmetovavec skrbel živino zmanjšati in k svoji klaji primeriti, da mu ne bo pozneje treba klaje predrago kupovati ali pa svojo živino precenó prodajati. Bodi nam milostljiv Bog! — To je še sreča, da smo lansko leto strašno govejo kugo kmali v kraj ugnali. Vzrok temu pa je bilo, da smo mi po vsi svoji moči cesarske postave natanko spolnovali, to se vé, da le s pomočjo dobroizvedenega dr. J. Bleiweisa in pa skrbnega c. kr. okrajnega adjunkta in c. kr. okrajnega zdravnika iz Radeča, katerim se je za spolnovanje danih ukazov pridružil marljivi naš župan Jožef Dermel. Vsem tem gospodom tedaj velika hvala! Naši deželani pa naj si nauk posnamejo iz tega, da le z združeno pomočjo brž o začetku se more zatreti grozna morivka.

Iz Senožeč na Notranjskem. (Očitna zahvala.)

Od senožeškega g. župana Demšerja smo prejeli sledeče zahvalno pismo: „Župane senožeških sosesk, ktere so prejele podporo v znanem revnem svojem stanu, si priznavajo za svojo sveto dolžnost, da se v imenu vseh, ki so v tem okraji prejeli zdatnih milodarovsrčno in očitno zahvaljujejo pred vsem Njih veličanstvu cesarju in presvitli cesarski rodovini, potem Njih eksc. gosp. grofu Grüne-tu, vsem čast. družbam in milosrčnim dobrotnikom za obilo miloščino, pa tudi Njih eksc. c. kr. deželnemu gosp. poglavarju baronu J. Schloissnigg-u, da je tako hitro in s tako gorško besedo klical dobrotnike nam na pomoč, po kateri smo tako dobrega mnogovrstnega semena dobili; zahvaljujemo se pa tudi občespoštovanemu c. k. okrajnemu predstojniku gospodu Štef. Klančiču za njegov trud, njegovo milosrčnost in skrb, da so miloščino dobili le pravi reveži, in da je priljudnemu uradniku g. Jan. Troha-tu izročil delitev milodarov, ki je ž njo imel veliko dela. Srčni tej zahvali dostavljamo še zagotovilo, da hvaležna srca obdarovanih siromakov vsaki dan pošiljajo gorško molitev do Vsegamogočnega v nebesih: naj vsem blagim dobrotnikom obilo povrne vse, kar so revežem dobrega storili!“

Iz Ljubljane. V četrtek je 1. razred volil mestne odbornike; snidlo se je 116 volivcev, ki so izvolili gospode: Jož. Blaznika, P. Auer-a, Fr. Resmana, Fr. Sovana in dr. Jer. Zupanca, tedaj od konca do kraja vse, ki so bili po mestjanskem odboru v „Novicah“ in „Triglavu“ priporočani. Ker tako sijajno še nikoli ni zmogla naša stran kakor to pot, da med petimi kandidati so vsi izvoljeni bili, čeravno je znano, kako silno je nasprotna stran vse svoje žile napenjala, se v svojem priporočilnem listu tudi „bürgerliches Comité“ imenovala, da bi zmešala priporočilo, in po tri obdelovavce pošiljala nad enega volivca itd. itd., pa ji vse to vendar ni nič pomaglo, ni čuda, da bridke solze v prozi in poezii pretaka „Plauderer“ v sabotni „Laibacheri.“ Le ene in najprimerniše pesmice se ni spomnil „Plauderer“, namreč te, ktera laški poje: „Tempi passati, che Berta filava.“ Da je „Triglav“ tudi o tej zadevi pregnal že mnogo mègele iz Ljubljane, pokazalo se je pri volitvah očitno.

— Po dopisu c. kr. deželne general-komande zagrebške c. k. deželni vladi kranjski od 16. maja se je goveja kuga, ki je v vojaški granici že popolnoma potihnila, pretekli mesec vnovič prikazala v vojaški Siski. Čeravno so zbolelih prvih 7 goved brž pobili, je kuga zgrabila vendar še 16 goved, izmed katerih jih je 6 poginilo. Sl. general-komanda pravi, da se je brž vse storilo, da se zatara kuga na tem prvem mestu.